

God bestaat

misschien

God bestaat misschien

Haye van der Heyden

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ

Colofon

Eerste uitgave: december 2024
Haye van der Heyden

Uitgeverij Vogelvrij
Redactie: Carlie van Tongeren
Correctie: Janke Scharff
Omslagontwerp: Jesse Jeroen Unlimited
Opmaak: Bob Broeze, Kingfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-834856-1-4
ISBN Paperback: 978-90-834856-0-7

© 2024 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2024 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

God is een god

God is mannelijk en Zijn naam wordt ook nog eens met een hoofdletter geschreven, net als Zijn persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden. Nou nou. Hij is dus een man op een voetstuk, die we letterlijk en figuurlijk al duizenden jaren aanbidden. En dat terwijl er in Zijn naam toch miljoenen over de kling zijn gejaagd en de laatste peso's van arme Zuid-Amerikaanse boeren afgetrosgeld zijn voor het verzamelen van zinloze goudschatten in het Vaticaan, het hoofdkwartier van Zijn geloof. Oei. Dat is tegenwoordig toch wel even een probleem. Zo ga je niet met mensen om. Moet God niet gecancelled worden? Maar Hij is toch dood? Of niet? Of wel, maar maakt dat niet uit? Jan Pieterszoon Coen leeft ook niet meer en hij is toch ook gecancelled?

Toen ik jong was, bestond God voor de mensen die wisten dat Hij bestond. Wij thuis wisten dat, dus Hij bestond ook voor ons en voor mij. En Hij was katholiek, net als ik. Hij was mijn vader in de hemel, die van mij hield, op me lette en het beste met me voorhad. Hij verwachtte alleen wel dat ik er iets voor teruggaf. Ik moest Hem eren en dat deed ik natuurlijk ook. Het is daarom dat ik naar andere scholen ging dan mijn buurtvriendjes, daar was thuis geen twijfel of discussie over mogelijk. Het was een gegeven. De lagere school was dichtbij, maar daarna ging ik naar een katholieke middelbare school en die

was drie kwartier fietsen, door weer, wind en sneeuw. Ik deed het voor Hem, geloof ik. Dat wil zeggen, ik deed het omdat mijn vriendjes en vriendinnetjes van de lagere school het ook deden. We hadden dezelfde God en dezelfde kerk, dus hoorden we bij elkaar en trokken we samen op.

Ik geloof niet dat we het onderling weleens over Hem hadden, dat nou ook weer niet. Hij was iets van onze ouders en onze leraren en niet veel meer dan dat. Soms bad ik wel een beetje, als ik een brommer wilde – omdat drie kwartier fietsen op een gegeven moment wel een erg groot offer begon te worden – en verdomd, het bleek te helpen. Het was dan wel een oud en waardeloos ding en ik moest 'm zelf kopen van zuurverdiend geld, maar een brommer was een brommer en ik had er een.

Onze God bestond en was belangrijk. Er waren oudere en een beetje weke mannen in onze wereld die alleen maar met Hem bezig waren. Dag en nacht. Zij droegen witte, ronde boorden en bleven altijd kalm. Zij waren de vrienden van God en leken een beetje op Hem, dacht ik. Nam ik aan. God was namelijk altijd kalm en vol begrip, wat er ook gebeurde. Soms kwamen Zijn onderdanen weliswaar in rampen en oorlogen terecht, maar die hoorden er allemaal bij. Het waren lessen of Hij testte ons, omdat we zondaren waren en het zondigen moesten afleren. Want daar ging het allemaal om in dit aardse leven: dat je goed genoeg werd om later in de hemel te worden toegelaten. God had dat

als een groot plan voor ons stervelingen, maar soms luisterden we niet, maakten we fouten en werden we vervolgens overspoeld door ellende, ziekte en pijn en dat was dan helemaal onze eigen schuld. Uiteraard.

Dat testen was ooit begonnen in het paradijs, waar Eva van een appel had gegeten terwijl dat niet mocht van God. De Heer is rustig en evenwichtig, vol liefde en barmhartigheid, en heeft alleen het goede voor ogen, maar toch verbood Hij Eva te eten van die ene appelboom. Waarom deed Hij dat? Wilde Hij al die appels voor zichzelf? Ik vroeg het me al af toen ik jong was. Zoiets is toch de kat op het spek binden? Had Hij dan zo weinig verstand van zijn eigen schepping? Een mens laat zich niet iets verbieden wat nergens op slaat en zeker Eva niet. Hallo, Eva! Wat was dat dan voor stomme test?

En toen ze toch van de appel had gegeten, kreeg ze straf. En niet alleen zij, Adam en al hun nakomelingen – lees de rest van de mensheid – ook. Een collectieve straf dus, voor de misdaad van een enkeling. Tjonge. Het was God in Zijn beginjaren en Hij moest er nog een beetje inkomen, zullen we dan maar zeggen.

Door dat verhaal was ik als jonge jongen een beetje bang voor appels. Voor God waren ze blijkbaar heel speciaal, maar ze konden ook giftig zijn, wist ik van het sprookje van Sneeuw-witje, of er kon een wurm in zitten die je dan met een flinke hap in tweeën beet. Appels waren eng. Ik at liever een banaan. Die was ook zoeter trouwens.

Ja, God was dan misschien mijn vriend, maar ik was ook bang voor Hem. Hij deed rare dingen. Hij gaf ooit Abraham – zo leerde ik op school – de opdracht zijn oudste zoon te offeren, te vermoorden dus, open te snijden en dan dood te laten bloeden. Dat offeren was sowieso iets idioots, ook al deden ze het meestal met lammeren en niet met mensen. Het was het dier doodmaken om God te eren. Niet dat het vlees daarna op de barbecue ging of eindigde in een smakelijk stoofpotje, helemaal niets van dat al. Ze lieten het gewoon liggen, geloof ik. Om de God van de liefde te eren, maakte je een wezen van Zijn schepping zinloos dood. Waarom dat was, ontging me destijds volkomen en dat doet het nu nog steeds.

Gelukkig werd Abraham net op tijd tegengehouden door een engel. Waarschijnlijk was er heel wat discussie in de hemel geweest over deze bizarre opdracht en hadden de engelen hun CEO kunnen overtuigen van de zinloosheid ervan. De executie hoefde in ieder geval niet door te gaan. Het was weer een test van Hem geweest, was vervolgens de smoes, om te kijken of Abraham wel echt van Hem hield. Grote god, dat mag toch echt wel grensoverschrijdend gedrag heten, vind ik nu. Gelukkig voor de Heer bestond dat toen nog niet.

Op de lagere school was ik misdienaar. Daardoor stond ik iets dichterbij God dan andere jongens. Dat was een fijn gevoel. Moeilijk waren al die rituelen alleen wel: als de priester zijn twee handen in de lucht hief, moest ik het

grote boek naar hem toe brengen. Of een belletje rinkelen. Maar hij hief zijn handen vaak en ik vergat altijd of ik nou bij de derde of vierde keer dat hij zijn handen opstak, moest doen wat ik moest doen. En hoeveel keer hadden we er al gehad? Ik had vergeten te tellen. En kwam dan nu het boek of het belletje? Potdomme, ik was altijd een beetje in de war en gespannen daar bij dat heilige altaar. Terecht natuurlijk. God keek mee en voordat je het wist, werd je geofferd.

Ook gingen we zondags met zijn allen naar de mis en die duurde dan eindeloos. Ik zat daar maar op die koude, harde bank naar al die heiligenbeelden te kijken, die ik al honderd keer bekeken had. Ik was beter af dan zij, troostte ik mezelf. Ik mocht straks weg, naar buiten, naar de frisse lucht en zij moesten daar voor eeuwig blijven staan. Eigen schuld, besloot ik, hadden ze maar niet heilig moeten worden.

Als we naar voren moesten komen om een hostie op onze tong of onze hand gelegd te krijgen, was het bijna afgelopen en als ik dan tien minuten later naar buiten liep, was ik helemaal schoon en fris vanbinnen. Dat had God gedaan. Of ik was gewoon erg opgelucht dat het voorbij was, of allebei. In ieder geval was zijn schepping daar in het heldere licht – de zon en de lucht en de wind en de bomen en het gras – heel wat fijner dan die donkere, koude kerk waarin we hem moesten aanbidden. Lekker, buiten.

Op de middelbare school kregen we les van mannen in pak – die daar dan wel weer die witte, ronde boorden bij hadden, waarmee

ze lieten zien dat ze dicht bij God stonden. Zij leerden jongens en meisjes van alles, om hen voor te bereiden op hun leven. Sommige jongens woonden daar op die school bij die mannen, ik niet. Ik fietste en brommerde heen-en-weer. Wel kreeg ik bijles wiskunde van een van die mannen en hij streeelde daarbij mijn blote linkerbeen dat uit mijn korte broek stak, terwijl hij me de stelling van Pythagoras uitlegde. Ik snapte er niet veel van en stelde vast dat de directe medewerkers van God bepaald geen heilige boontjes waren.

Na de middelbare school ging God stilletjes en zonder ophef dood. Ik ging studeren en niemand had het meer over Hem. Daarna ook niet. Ik stortte me in het leven en maakte kennis met van alles. En dat mocht natuurlijk, was en ben ik van mening. Als Hij de wereld had geschapen, dan hadden we toch alles wat er was van Hem gekregen? Hij had dan toch ook het bier bedacht en heel zeker had Hij de hand gehad in het scheppen van het lichaam van de vrouw. Er was dus niets op tegen je daar uitvoerig mee bezig te houden. En dat deed ik.

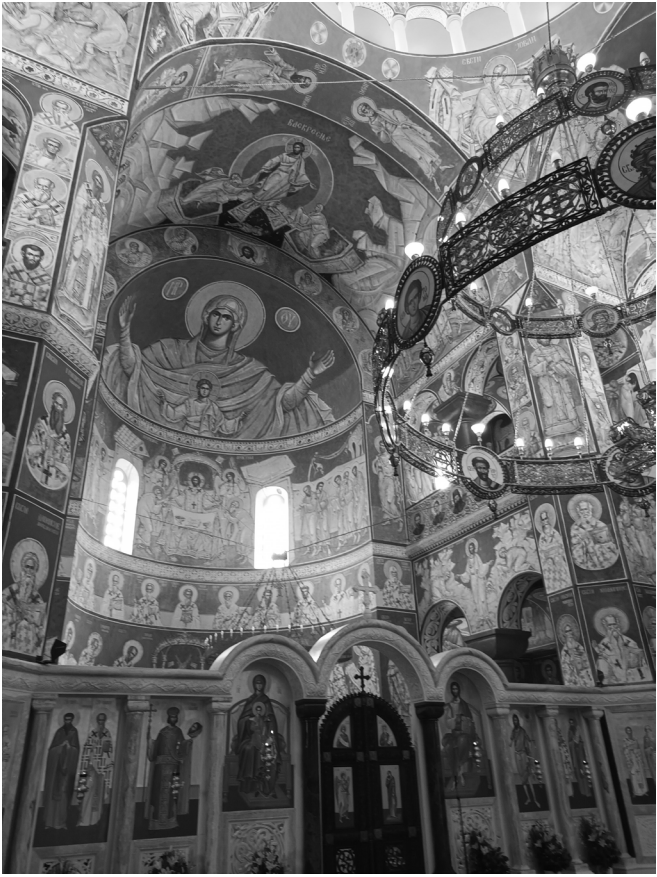
De Heer heeft mena die tijd toegestaan – zullen we maar zeggen, om Hem niet voor het hoofd te stoten – een gezin te stichten, carrière te maken en ouder te worden. Misschien heeft Hij mij inderdaad geholpen zo hier en daar, zonder dat ik dat wist. Het zou kunnen. Ik weet het niet. Misschien.

Helemaal weg is God nooit geweest voor me. Zijn kerken loop ik altijd even binnen, overal waar ik kom. En sinds ik een smartphone met

een goede camera bij me heb, maak ik er altijd foto's. Een kerk is koel en kalm. Dat wil ik om de een of andere reden vastleggen en bewaren. Verlang ik ook weleens terug naar de tijd dat Hij nog leefde? Was alles niet veel overzichtelijker toen Hij er nog was? Zeker. Ondanks die wrede onberekenbaarheid van Hem wist je toch iets meer waar je aan toe was dan nu. Er is in deze tijd geen waarheid meer, geen ijkpunt, geen gezamenlijke identiteit.

Misschien leeft en bestaat God nog, maar heeft Hij een andere gedaante aangenomen? Natuurlijk is of was Hij geen man met een baard die op een troon in de wolken zit, dat begreep ik al als kind. God kan alles en iedereen zijn en zit in iedereen en alles. Nu ik inderdaad ouder geworden ben, ga ik maar weer eens naar Hem op zoek. En ga ik me proberen te herinneren waar of in wie ik Hem tijdens mijn leven ben tegengekomen.

Want God is natuurlijk niet dood. Hij bestaat. Misschien. Het is maar hoe je Hem definieert.

God is beroemd

Omdat God al eeuwen bestaat, hebben veel bijzondere mensen die menen of meenden van belang te zijn, zich over Hem uitgesproken. Hij is het ultieme raadsel van het leven en wie zichzelf op het schild heeft gehesen of ervoor gezorgd heeft dat anderen dat doen, bereikt natuurlijk zijn hoogste hoogtepunt door zich over Hem uit te spreken. Vele beroemdheden hebben een direct lijntje met God. Hun uitspraken over Hem zijn niet zelden nogal schimmig.

‘God is een komiek die voor een publiek speelt dat te bang is om te lachen,’ sprak de belangrijke Franse filosoof Voltaire, minstens in zijn eigen ogen scherp en diepzinnig. Bedoelde hij dat we gelukkig kunnen zijn, maar dat niet durven? God wil ons geluk geven, maar we durven het niet aan te nemen? In ieder geval heeft Hij geen succes bij zijn optreden. Al zijn moeite is tevergeefs.

‘God is dood,’ vond Friedrich Nietzsche, waarmee hij misschien wel bedoelde dat we voortaan maar beter naar hem konden luisteren.

Schrijver Gabriel García Márquez stelde: ‘De mens kan God vergeven, maar God vergeeft nooit de mens.’ Ook diep natuurlijk, maar de uitspraak lijkt zo op het eerste gezicht toch te bedoelen dat die God die liefde zou zijn, behoorlijk rancuneus is.

‘Ik denk dat God boos is op mij. Hij denkt dat ik arrogant ben. God is dol op nederigheid.’

Dat liet zangeres en aandachtsjunkie Madonna de wereld weten, waarschijnlijk toen het een en ander tegenzat inzake haar populariteit of de kaartverkoop van een aantal concerten. De rampen die haar overkwamen konden natuurlijk niet haar eigen schuld zijn, het was de voorzienigheid die haar in de ellende stortte.

Oprah Winfrey: 'Ik geloof in de kracht die groter is dan ikzelf. Ik noem het God.' Nog groter dan zichzelf? Dat is wel wat natuurlijk.

Anderen bekeken of bekijken het opperwezen wat minder egocentrisch:

Joan Baez: 'Je hoeft niet religieus te zijn om een relatie met God te hebben. Het is een persoonlijke zaak.'

John Lennon: 'God is een concept waarmee we onze pijn meten.'

Die laatste uitspraak is natuurlijk interessant, want dat zou betekenen dat als je geen pijn hebt, je ook niet bezig zal zijn met een of andere god. Waarom zou je? Je geniet en hoeft niet te weten waarom je geniet. Niemand pijnigt bij het ervaren van plezier en genoeg zijn hersenen met de vraag waarom dat plezier zo genoeglijk is. Dieren aanbidden dan ook geen goden, voor zover we weten, of hun leven nou meezit of niet. Zij leven gewoon.

God is dus een uitvinding van de mensen en bestaat alleen in het dagelijks leven op aarde? Er is geen hemel, er is geen hel?

Stephen Hawking, bepaald geen dommerdje, stelt daar dan toch weer iets tegenover: 'Wat de oorsprong van het universum betreft, zijn we

allemaal kinderen en weet niemand iets. Maar we hebben allemaal onze eigen ideeën, nietwaar?' Als een echte wetenschapper impliceert hij, zo lijkt het, dat iets pas bestaat als het bewezen is, maar dat dat ook geldt als je zou willen vaststellen dat iets níet bestaat. Het bestaan van God verdient in zijn ogen het voordeel van de twijfel. Zoals het grote wetenschappers betaamt, houdt hij zich bescheiden zolang de exacte feiten niet beschikbaar zijn. Letterlijk zegt hij in ieder geval dat beroemdheden en grote wetenschappers niets meer weten over God dan onbeduidende stervelingen en kleine kinderen. Wat dat betreft discrimineert het opperwezen op geen enkele manier: iedereen, van jong tot oud, van welk milieu of opleidingsniveau ook, heeft op een gelijke manier toegang tot Hem.

Er zijn meer mooie en wijze uitspraken gedaan die met God te maken hebben:

'God, geef me de kalmte om te aanvaarden wat ik niet kan veranderen, de moed om te veranderen wat ik veranderen kan en de wijsheid om het een van het ander te onderscheiden.' Deze prachtige zinnen komen, soms in andere woorden, oorspronkelijk – minstens gedeeltelijk – bij Franciscus van Assisi, Aristoteles en latere anderen vandaan, maar worden vaak toegeschreven aan ene Reinhold Niebuhr. Begin jaren veertig van de twintigste eeuw formuleerde hij deze wijsheid als een zogenaamd 'sereniteitsgebed'. De Anonieme Alcoholisten in de VS adopteerden de spreuk als een samenvatting van de diepste wens van hun leden. Hij vertelt ze op

welke manier ze een evenwichtig leven kunnen leiden.

En nog een paar mooie uitspraken, uitblinkend in eenvoud:

Dorothy Day, een Amerikaanse journaliste die leefde in de twintigste eeuw, stelde: 'De enige manier waarop we weten dat we van God houden, is door van anderen te houden.'

Mahatma Gandhi, de beroemde Indiase, consequent pacifistische politicus zei: 'God heeft geen religie.' En: 'God is altijd hetzelfde, maar zijn manifestaties in de wereld zijn oneindig gevarieerd.'

Architect en meubelontwerper Ludwig Mies van der Rohe, ook een telg van de vorige eeuw, vond: 'God is in de details.' Je zou toch zeggen óók in de details, maar nee. De hoofdlijnen moeten de mensen waarschijnlijk dan maar zelf uitzoeken.

De Amerikaanse schrijfster Anne Lamott: 'God heeft geen favoriete kerken, alleen mensen hebben die.'

Filosoof Eckhart Tolle, de meester van het hier en nu, merkte ooit fijntjes op: 'Als je een probleem hebt met God, betekent dat dat je een probleem hebt met jezelf.'

Moeder Teresa, de vrouw die altijd groot succes heeft gehad met zichzelf wegcijferen en alles voor anderen overhebben, wist: 'God geeft ons geen last die we niet kunnen dragen.'

Spiritueel leraar Ram Dass, die in 2019 het tijdelijke met het eeuwige verwisselde en dus nu weet wat of wie God is, zei toen hij nog leefde: 'Je

kunt God niet vinden door naar boven te kijken. Je vindt God door naar binnen te kijken.'

Niet iedereen neemt God overigens even serieus:

Miguel de Unamuno, de Spaanse dichter, schrijver, filosoof, en wat al niet, geboren in de tweede helft van de negentiende eeuw en gestorven een paar jaar vóór de Tweede Wereldoorlog, kon niet anders dan verzuchten: 'God bestaat niet. God is een idee. God is koppijn.'

En dan nog een paar grappige van onbekenden:

'God, geef me geduld, maar geef het alsjeblieft onmiddellijk.'

'God schiep de mens naar zijn beeld, maar soms denk ik dat we Hem hadden moeten leren fotoshoppen.'

'Ik vroeg God om een fiets, maar ik weet dat Hij niet zo werkt. Dus stal ik een fiets en vroeg ik vervolgens om vergeving.'

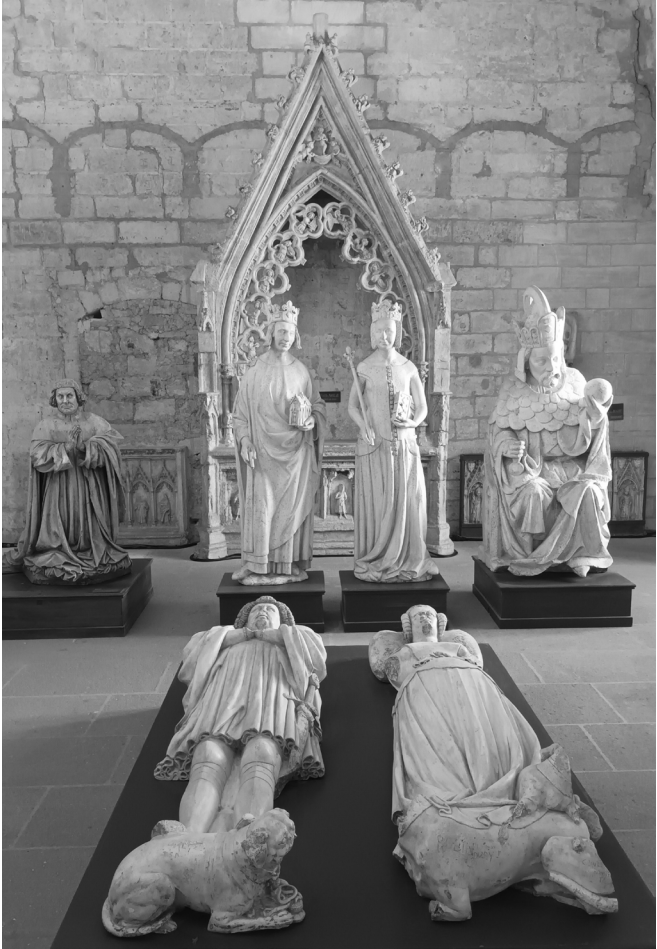
Profeet Mohammed van de islam heeft, tot slot, ook een wat duistere duit in dit zakje gedaan: 'Wanneer ik naar de hemel ga, zie ik drie portieren. Een voor de bedelaars, een voor de koningen, en de derde voor mij en jou.' Wij hebben thuis geleerd in dit geval 'jou en mij' te zeggen, in plaats van 'mij en jou' – om jezelf niet als eerste te noemen – maar wij waren en zijn ook geen profeten natuurlijk. Die gaan waarschijnlijk voor, zoals bij ons christelijken de dames dat doen.

Of Mohammed met deze uitspraak doelt op ongelijkheid of juist op gelijkheid wordt niet

meteen helemaal duidelijk. Die vraag roept de islam sowieso wel vaker op. Elke godsdienst eigenlijk. Hoe onbaatzuchtig en wijs alle goden en hun profeten zich ook voordoen, ze leggen mensen regels op en straffen hen als ze zich daar niet aan houden. Op wat voor manier dan ook: ziekte, dood, uitsluiting, natuurrampen, reïncarnatie omlaag, noem maar op. De verhouding tussen de goden en de mensen is dus toch wel behoorlijk hiërarchisch, zou je kunnen zeggen. Letterlijk zelfs: God is daarboven, wij zitten hier beneden. Hij kijkt op ons neer.

Mensen hebben die ongelijkheid en moraliteit zelf gecreëerd, omdat God en de goden inderdaad hun eigen creaties zijn? Niet God heeft de aarde geschapen, de aarde heeft God geschapen? Of bestaat Hij toch echt en bestaat er een absoluut goed en slecht, goed en fout, goed en verkeerd? Wie het weet mag het zeggen, wie dat dan vervolgens gelooft ook.

Hoe dan ook: 'God is net zo wreed als de liefde,' zou je kunnen zeggen, om nog maar een spreuk aan de lange lijst toe te voegen.

God is Allah

Nu we het toch over profeet Mohammed hebben. Over onze eigen katholieke God – die zo ongeveer dezelfde is, geloof ik, als die van de gereformeerden en de protestanten – hoor je nog maar weinig tegenwoordig. Hij is passé. Een *has-been*. Ik ken niemand die nog naar de kerk gaat, behalve als toerist of als het erg warm is buiten, en voorafgaand aan de maaltijd wordt er niet meer gebeden. Zelf bezoek ik al mijn hele leven alle kerken, tempels en moskeeën die ik tegenkom, alleen maar om er even te zijn, om dat stille gevoel van vroeger te ervaren. Vooral Zijn kille kerken zijn toch nog een beetje nestwarmte voor me. Desondanks heeft onze eigen ouderwetse God, met wie we zijn opgevoed, echt zijn beste tijd gehad. In Amerika bestaat Hij nog en wij Europeanen zien dat aan met een mengeling van weemoed en ironie. Die rare, moderne, ouderwetse Amerikanen toch.

Er zijn dus nog veel meer goden in de wereld. Bijna alle volkeren aanbidden wel iets of iemand. In India hebben ze er zelfs een hele zwik en die zien er soms leuk uit, met een olifantenhoofd en veel armen of zo. Grappig en speels. En Boeddha van het boeddhisme is een gezellige dikkerd die van mening is dat er altijd wel iets positiefs voortkomt uit ongeluk en ellende. Sympathieke goden zijn dat. Zo zien ze er in ieder geval voor ons uit. Over hen later meer. Nee, er is in

deze tijd een andere God die een rol speelt in ons dagelijks leven en dat is die van de islam. Allah heet hij, met Mohammed dan inderdaad als zijn profeet. Over Allah zelf hoor je best veel en vaak, omdat hij regelmatig uitvoerig in het nieuws is. Zijn volgelingen roepen dan erg hard en boos dat hij groot is, wat nogal gefrustreerd overkomt. Zoals jaloerse mensen zo vaak lopen te beweren dat ze helemaal niet jaloers zijn. Misschien proberen ze zichzelf te overtuigen? Wie echt niet jaloers is, hoeft dat toch niet steeds te zeggen? Dat Allah zo groot is, wordt ook stevast geroepen na bepaalde onaangename aanslagen, waardoor in onze wereld de God van de islam inmiddels niet zo'n beste reputatie heeft. Zijn fanatieke volgelingen die we op het journaal zien, zijn vaak erg kwaad, haten ons, verbranden vlaggen en vinden onze westerse maatschappij verdorven, zo beweren ze. Het is nogal wat. En dat terwijl hele volksstammen islamieten best graag bij ons komen wonen en leven. Een verwarrende situatie. In ieder geval wordt het verschijnsel God er in het algemeen zo niet populairder op.

We horen ook steeds allerlei indianenverhalen over die samenlevingen in, rond en gelieerd aan het Midden-Oosten: sommige vrouwen worden besneden en mogen dan vervolgens niet autorijden of studeren en homoseksuelen worden regelmatig van flatgebouwen afgegooid. Zo gezellig klinkt dat allemaal niet. Ongetwijfeld heeft Allah het zelf zo niet bedoeld. Er wordt altijd gezegd dat de islam

in wezen een vredelievend geloof is en dat zal vast waar zijn. Elk geloof is toch een soort idealisme en in zijn oorspronkelijke zuivere vorm is dat bijna altijd iets prachtigs. De ellende begint met de menselijke machtspelletjes van de volgers. De Koran staat dan misschien wel vol met onverdraagzaamheid, haat en ouderwetse dogma's, maar de Bijbel komt er wat dat betreft niet veel beter van af. Het zijn nou eenmaal ouderwetse geschriften die niet letterlijk moeten worden genomen, in hun tijd moeten worden gezien en inmiddels ingehaald zijn door allerlei verdragen omtrent mensenrechten en beschaving. We moeten die oude teksten gewoon niet letterlijk nemen, onderwijzen de wijzen. De Tien Geboden zijn ook geen dictatoriale wetten, maar morele raadgevingen voor een betere samenleving.

Mensen gaan nou eenmaal met elke vorm van idealisme en met elke god aan de haal. Kwaadwillende moslims misbruiken Allah voor het rechtvaardigen van hun haat tegen het westen. Waarom hebben ze die eigenlijk? Is dat omdat wij hun onze moraal proberen op te leggen? Dat is nogal verdedigbaar. In ieder geval voelen ze zich niet gerespecteerd in de manier waarop zij hun leven inrichten en hun geloof belijden en daar hebben ze natuurlijk volkomen gelijk in. De meeste Europeanen en Amerikanen respecteren de fanatieke volgelingen van de islam totaal niet en willen zo min mogelijk met hen te maken hebben. Dat maakt de moslims kwaad, woedend zelfs.

Dus zij willen onze wereld niet en wij die van hen niet, zij hebben hun God, wij die van ons of helemaal geen. De oplossing lijkt dan simpel: zij leven daar met hun eigen geloof, wij hier – en verder naar het westen – met dat van ons en we bemoeien ons niet met elkaar. Waarom kan dat niet? Je vraagt het je soms af.

Arrogant zijn we inderdaad wel en of dat nou terecht is of niet, het is natuurlijk behoorlijk ergerlijk. Ons systeem is het beste, wij zijn superieur, onze mensenrechten zijn universeel en moeten door de hele wereld worden overgenomen? Je zou ook kunnen zeggen: onze God – breed gedefinieerd – deugt gewoon meer dan die van jullie, dan alle andere goden op de wereld, dus wij hebben gelijk. Een irritant standpunt. Hoewel je je soms nauwelijks aan de indruk kunt onttrekken dat moslims alleen maar jaloers op ons zijn, omdat het leven hier nou eenmaal lolliger is, is dat niet het enige en wel iets te simpel. Ze hebben soms ook een punt: terwijl wij voortdurend het feestje van de moderniteit, de welvaart en de vooruitgang vieren, lijdt onze wereld aan oppervlakkigheid, egocentrisme en decadentie. Is dat te ontkennen? Nauwelijks. Het is confronterend voor de westerse mens dat de teloorgang van de God die we gewend waren, ons een beetje verloren heeft achtergelaten. Ook daarom zijn die aanhangers van de fanatieke islam tegen ons. Zij zijn van mening dat onze maatschappij geen moraal heeft, dat we seksueel losbandig zijn en onze bejaarden verwaarlozen. Zijn we dat en doen we dat? Het is minstens een discussie waard. God is overal, heb ik vroeger altijd geleerd, dus ook in een boze moslim.

Zijn wij verloren zonder onze eigen God? Misschien wel, maar velen van ons zijn ook blij dat we van Hem af zijn. Zeker als we kijken naar die fanatieke fanclub van de grote Allah. Zo willen we echt niet zijn en als wij vroeger ook een beetje zo waren – met die kruistochten en de dogma's en zo – zijn we blij dat we dat achter ons hebben gelaten en in onze eigen moderne, open samenleving mogen verkeren. Soms slaan we misschien een beetje door, bijvoorbeeld als sommigen een jongetje dat het leuk vindt om een keertje een jurk aan te trekken, meteen een medisch traject in willen sleuren, maar over het algemeen zijn we erg blij met onze vrijheid. God vertelt ons niet meer hoe we moeten leven en wie we moeten zijn. Dat maken we zelf uit.

Maar ja, als je onder vaders vleugels vandaan kruipt, moet je dus voor jezelf zorgen. En zelf bedenken wat goed voor je is en wat slecht voor je is en wat wel mag en wat niet mag. En omdat we met heel veel mensen dicht bij elkaar wonen, moeten we het daar dan ook nog over eens worden. Lastig. De Bijbel schrijft ons niets meer voor, we moeten onze eigen regels en wetten schrijven.

Hebben we dan nu helemaal geen goden meer? Ja natuurlijk wel. Aanbidden en bewonderen doen we graag en achter iemand aan lopen die weet hoe het moet, ook. Net als in India hebben we nu een heleboel goden. Sommige zijn mooi of apart of zelfs grappig, andere kunnen ook wel gevaarlijk zijn. Wat zijn onze goden nu? Of waarin zien we onze God? We zijn op zoek naar Hem, altijd, eeuwig en overal.

God is altijd en overal

En dan nu nog even over al die goden in al die tijden over de hele wereld. Het beeld van Hem, Haar of Hen met hoofdletters is overal anders, zowel in uiterlijke verschijning als in persoonlijkheid of persoonlijkheden. En dat is logisch. De behoefte aan een opperwezen of meerdere opperwezens bestond altijd en overal, de rol die zij vervulden in het dagelijks leven was in elke tijd en op elke plek anders.

De oude Griekse goden zijn voor iedereen inmiddels karakters in sprookjes geworden. Hun avonturen zijn spannende mythologische vertellingen, met intense wreedheid naast grootse wijsheid, die niemand voor waar aanneemt. Op zich is dat best vreemd. Onze welwillende maar wrede God en de bloedserieuze, fanatieke Allah bijvoorbeeld zouden echt bestaan en hun verhalen en geschiedenissen zijn wel echt gebeurd? Wat is het verschil met de mythologische goden van vroeger?

De Griekse goden leken wel een beetje op mensen, dat maakte hen sympathiek en onsympathiek tegelijk. Ze konden jaloers zijn, uit zijn op bezit en macht en wraak nemen. De christelijke God en de islamitische Allah doen dat in wezen ook, maar al het slechte komt bij hen voort uit onfeilbaarheid en een oneindige goedheid. Het maakt hen nogal hypocriet. Ook net mensen dus.

Zeus was de belangrijkste Griekse god, hij was de koning van alle goden en de heerser over de berg Olympus. Hera was de godin van het huwelijk en de koningin van de goden, Poseidon heerste over de zeeën en Athena bestierde de wijsheid en de krijgskunst – dat laatste is natuurlijk een interessante en veelzeggende combinatie van departementen. Er gebeurde in ieder geval van alles daar op en rond de Olympus, met mensen en goden.

De Romeinse mythologie wordt al wat helderder en strakker: Mars is de god van de oorlog en Venus de godin van de liefde en de schoonheid. Mannen zijn verdorven en willen vechten en vrouwen zijn vredelievend en mooi, lijkt dat te willen aanduiden. Daar is iets voor te zeggen. Zonder mannen zouden er geen oorlogen zijn, zou je denken. Dat is iets wat in onze tijd toch wel een onderwerp van gesprek aan het worden is. Sinds de uitvinding van de voorbehoedsmiddelen zijn vrouwen maatschappelijk stevig in opkomst en de vraag rijst of zij het besturen van de wereld beter en vredelievender zouden kunnen doen dan mannen. Zij zijn zich waarschijnlijk meer bewust van de waarde van een mensenleven en sturen daarom wat minder gemakkelijk duizenden jonge mannen naar een zinloos front? Het zou kunnen.

Helemaal afschaffen kunnen we de mannen natuurlijk niet, want zonder hen sterven de vrouwen ook uit. En hun energie kan nog steeds hoge bergen verzetten, letterlijk en figuurlijk. Misschien zal er in de nabije toekomst een

meer androgyne God opstaan in de westerse wereld – als we überhaupt ooit nog te maken krijgen met een God – die het vrouwelijke en het mannelijke beide in zich draagt. Wie zal het zeggen?

De Griekse en Romeinse mythologieën hebben veel overeenkomsten omdat de Romeinse mythologie grotendeels gebaseerd is op de Griekse. Beide mythologieën hebben goden, godinnen, helden en mythische wezens, maar er zijn ook een paar belangrijke verschillen. De Griekse mythologie legt meer nadruk op individuele prestaties, heroïek en het nastreven van kennis. Griekse mythen verkennen vaak de menselijke aard en menselijke zwakheden. De Romeinse mythologie heeft de neiging meer nadruk te leggen op deugden zoals plichtsbesef, gehoorzaamheid aan gezag en burgerlijke deugdzaamheid. Romeinse mythen zijn soms meer gericht op het verheerlijken van de staat en het belang van orde. De Romeinen waren dan ook uit op het veroveren van de wereld, terwijl de Grieken toch meer met zichzelf en hun eigen leefwereld bezig waren. Het lijkt te bewijzen dat de mensen de goden scheppen die ze nodig hebben voor het bereiken van hun aardse doelen.

Om nog even verder te reizen in het verleden van de religie: de Noorse mythologie lijkt creatief gejat van de Grieken. De hoofdrolspelers zijn Odin als de oppergod en heer van Asgard – een centraal in het universum gelegen plek waar de goden wonen – Thor, de god van de donder en tevens beschermheer van de mensheid, en Freyja,

de godin van liefde, vruchtbaarheid en oorlog. Weer die oorlog in combinatie met wat er juist tegengesteld aan lijkt te zijn. Werd er vroeger anders over oorlog gedacht? Waarschijnlijk. Misschien hoorde die toen gewoon bij het dagelijks leven.

Veel bewoners van India zijn hindoe en hun geloof heet het hindoeïsme. Veel weten wij westerlingen daar niet van en we leren er ook weinig of niets over op school. India is ver weg, er wonen meer dan een miljard mensen, maar die kennen we allemaal niet. We weten wel – of nemen aan – dat Indiërs vaak aardige en behoorlijk mooie mensen zijn, die veel van kleurige kleding houden en een grappig accent hebben als ze Engels spreken. Waarschijnlijk zijn hun goden net zo? Het zijn tenslotte hún goden. Belangrijk in het hindoeïsme zijn Brahma, de schepper van het universum, Vishnu, de behouder en beschermer van het universum, en Shiva, de vernietiger en transformerende kracht. Die laatste combinatie zie je overal in godsdiensten en spirituele stromingen terugkomen: de vernietiging – ook de ultieme, de dood dus – is geen definitief einde maar een transformatie. Hindoes geloven dan ook in reïncarnatie. Als je goed je best doet, kom je in een volgend leven een stapje hoger. Dat kan een betere kaste zijn of je wordt opeens rijk of je gaat van een gewoon mens naar een gelukkig mens – het kan op allerlei manieren. Als je fouten maakt, word je gedegradeerd. Hitler zal volgens de hindoes waarschijnlijk nu ergens als

een invalide en demente pissebed onder een vieze tuintegel zijn dagen slijten. Eigen schuld, Adolf. Het zal nog duizend jaar duren voordat je een vogeltje mag worden. En dan nog word je waarschijnlijk meteen opgegeten door een rat of zo.

In de Egyptische mythologie is Ra de zonnegod, Isis de godin van magie, genezing en moederschap en Anubis de god van de dood en begrafenis. Er werd bij de oude Egyptenaren blijkbaar niet zozeer rekening gehouden met de mogelijkheid van een transformatie, een hiernamaals of reïncarnatie; ze waren veel meer bezig met de dood zelf. Zij hebben daarom ook de mooiste graven ooit gemaakt: de piramides. Hun belangrijke doden moesten zo lang mogelijk in het aardse doorleven. Ook een visie.

Shinto is de Japanse religie en Amaterasu is dan de zonnegodin en de voorouder van de keizers. Een vrouw aan het hoofd en dan eentje die de machthebbers graag stevig in het zadel houdt? Opvallend. De Japanners hebben ook altijd stevig oorlog kunnen voeren, waarbij jezelf wegcijferen en zelfs opofferen een opvallend wapen van hen is – denk aan de kamikazepiloten. Is dat wegcijferen en opofferen iets vrouwelijks?

Van het boeddhisme is Boeddha – Siddhartha Gautama – de stichter. Hij is geen god, maar een spirituele leraar. Dat lijkt wel wat op te leveren: het boeddhisme lijkt geen wreedheden en strenge dogma's te kennen en predikt vrede

en respect voor het leven. Een boeddhistische monnik zal nog geen vlieg doodslaan.

En wat is er dan nog meer? De Mesopotamische mythologie kent Enlil, de god van de lucht, wind en storm, en Inanna, de godin van liefde, oorlog en vruchtbaarheid. De Hellenistische mythologie, die een uitbreiding is van de Griekse mythologie na de klassieke periode, vereert Dionysus, de god van wijn, plezier en feesten, en Hades, de heerser van de onderwereld. De Keltische mythologie heeft Dagda, de Ierse Morrigan, godin van oorlog en lot, en de Slavische Perun, god van de donder en de hemel, en Mokosh, godin van vruchtbaarheid en beschermster van vrouwen. Het is duidelijk dat overal het mannelijke en het vrouwelijke een grote rol spelen, maar bepaald niet altijd is het alleen de man die de baas is en met strijd en oorlog te maken heeft.

In Noord-Amerika is Manitou de algemene term voor spirituele krachten of goden in verschillende inheemse culturen en de Hawaïaanse mythologie kent Pele, de godin van vulkanen, vuur en bliksem. De lijst goden is eindeloos en nooit compleet. Allemaal zijn ze even belangrijk en vaak zijn ze de enige echte en de ware.

Bij ons christelijken, in het jodisme en in de islam wordt één God vereerd, waarbij, zoals gezegd, die van de laatste tegenwoordigheid meest op ons pad lijkt te komen. De christelijke God werkt alleen, maar ook weer niet. Hij bestaat uit drie entiteiten: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De eerste twee zijn overduidelijk mannen,

nummer drie is dat misschien toch niet. Die zou in vergelijking met zijn of haar collega's weleens wat vrouwelijker of meer androgyn kunnen zijn. Allah lijkt volstrekt de enige God volgens het monotheïstische geloofssysteem van de islam, zoals uiteengezet in de heilige geschriften van de Koran. Hij heeft geen partners en wordt beschouwd als de Schepper van het universum, de Almachtige, de Alwetende en de Barmhartige. De islam erkent geen veelgodendom en benadrukt krachtig de eenheid van God. Het feit dat Allah alles alleen doet, lijkt te kunnen leiden tot rigiditeit en starheid, zou je misschien mogen veronderstellen. Een mens heeft een omgeving nodig die hem of haar corrigeert en wijst op de complexiteit van alles. En wellicht geldt dat dan ook voor goden. Simpel gezegd: het wordt misschien tijd dat Allah een verstandige en assertieve vrouw naast zich duldt. En zo nu en dan eens iets met haar overlegt.

Verder lezen?

Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=god-bestaat-misschien>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boekjes, zowel in fysieke vorm als digitaal, met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms, die beogen net zo toegankelijk te zijn als audiovisuele producties. De boekjes hebben vaak minder tekst dan een standaardroman en kunnen voorzien zijn van plaatjes, foto's, tekeningen of audio- of videofragmenten, die zelfs in het geval van een papieren boek met QR-codes op een smartphone of een tablet direct beluisterd en bekeken kunnen worden. Lezen en kijken of lezen en luisteren.

Uitgeverij Vogelvrij wil inspelen op een nieuwe wereld en kiest ervoor meer een contentfabriekje in het algemeen dan alleen een uitgever van boeken te zijn. Het gaat om het opbouwen van een fonds van verhalen en formats, uitgegeven als boekjes en daardoor auteursrechtelijk beschermd, die vaak in basis geschikt zijn voor een audiovisuele productie, ten behoeve van media die de behoefte hebben aan een constante stroom van content.

Informatie over de uitgeverij en/of deze titels is ook te vinden op de website www.uitgeverijvogelvrij.nl of kan per mail worden opgevraagd: info@uitgeverijvogelvrij.nl.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ